

RECEPȚIONAT

Agenția Națională pentru Cercetare și

Dezvoltare

Director general

Aurelia HANGANU

Semnătura: _____

Data: _____

L.Ș.

AVIZAT

Secția AȘM _____

Coordonatorul secției

Semnătura _____

Data: _____

L.Ș.

RAPORT ANUAL 2023
privind executarea proiectului bi/multilateral

Cifrul 22.80013.8007.1TR „Cercetarea colaborativă și consolidarea capacităților în sănătatea și
securitatea în muncă” proiect bilateral moldo-turc
2022-2023 (24 luni)

Prioritatea Strategică Sănătate

Directorul organizației

Nicolae Jelamschi

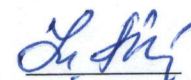
Consiliul științific

Ana Volneanski

Conducătorul proiectului

Iurie Pinzaru

Chișinău 2023

1. Etapele și activitățile proiectului pentru anul 2023 planificate conform contractului de finanțare

1. Evaluarea necesităților și priorităților cheie de formare și instruire în domeniul sănătății ocupaționale a mediului academic, studenților și rezidenților, prin utilizarea metodelor de cercetare mixte:
 - Organizarea cercetărilor. Selectarea instrumentelor de colectare a datelor și metodologiei de interpretare a lor;
 - Efectuarea analizei SWOT a programelor universitare existente de formare și instruire în domeniul sănătății ocupaționale;
 - Efectuarea unui studiu Delphi în rândul personalului academic în scopul identificării priorităților și nevoilor de formare a specialiștilor în domeniul sănătății ocupaționale;
 - Elaborarea recomandărilor pentru optimizarea curriculei în domeniul sănătății ocupaționale și promovării sănătății la locul de muncă.
2. Implementarea și diseminarea rezultatelor:
 - Evaluarea impactului implementării rezultatelor obținute în studiu;
 - Perfectarea și elaborarea raportului final al studiului.

2. Etapele și activitățile proiectului pentru anul 2023 realizate

1. Au fost evaluate necesitățile și prioritățile cheie de formare și instruire în domeniul sănătății ocupaționale a mediului academic, studenților și rezidenților, prin utilizarea metodelor de cercetare mixte:
 - A fost organizată cercetarea. Au fost selectate instrumentele de colectare a datelor și metodologiei de interpretare a lor;
 - S-a efectuat analiza SWOT a programelor universitare existente de formare și instruire în domeniul sănătății ocupaționale;
 - S-a efectuat un studiu Delphi în rândul personalului academic în scopul identificării priorităților și nevoilor de formare a specialiștilor în domeniul sănătății ocupaționale;
 - S-a elaborat recomandări pentru optimizarea curriculei în domeniul sănătății ocupaționale și promovării sănătății la locul de muncă.
2. Au fost implementate și diseminate rezultatele:
 - Evaluarea impactului implementării rezultatelor obținute în studiu;
 - Perfectarea și elaborarea raportului final al studiului.

3. Rezultatele și indicatorii de cuantificate a rezultatelor pentru anul 2023 planificate conform contractului de finanțare

Rezultate planificate:

1. Vor fi identificate prioritățile și nevoile de formare a specialiștilor în domeniul sănătății ocupaționale.
2. Se vor evidenția deficiențele existente în programele de studii de la USMF ” Nicolae Testemițanu” cu ajustarea și implementarea bunelor practici și metode inovatoare utilizate în Turci.
3. Vor fi elaborate modelele și formele de implementare a rezultatelor obținute;

4. Vor fi elaborate recomandările de politici publice în domeniul sănătății ocupaționale.

Indicatorii de cuantificate a rezultatelor planificați:

1. Contract de finanțare;
2. Plan de activitate;
3. Chestionare elaborate
4. Analiza SWOT (punctele forte și slabe ale programelor universitare existente de formare și instruire în domeniul sănătății ocupaționale);
5. Raport privind necesitățile și prioritățile cheie de formare și instruire în domeniul sănătății ocupaționale;
6. Programe de studii în domeniul sănătății ocupaționale ajustat la noile cerințe;
7. Curricula actualizată și aprobată;
8. Metodologia și formele de implementare a rezultatelor obținute;
9. Atelier de lucru cu prezentarea rezultatelor proiectului CORECAP SSO în rândul comunității de sănătate ocupațională și a părților interesate;
10. Planificate 11 publicații;
11. Raport final privind activitățile realizate și rezultatele obținute în cadrul proiectului;
12. Rapoartele cu privire la întâlnirile intermediare;
13. Raportul de conținut al paginii web;
14. Rapoartele de management și financiare.

4. Rezultatele și indicatorii de cuantificate a rezultatelor pentru anul 2023 obținute

Etapa I:

a)Elaborarea Instrumentului de evaluare: educație medicală continuă în igienă (Probleme cheie privind practicile de sănătate în muncă);

Pentru atingerea scopului, au fost analizate componentele de sănătate în muncă, cu ajutorul Instrumentului de evaluare: educație medicală continuă în igienă (Probleme cheie privind practicile de sănătate în muncă). Acest instrument de evaluare are la bază chestionarul propus de profesorii de la Universitatea de Științe Medicale din Shiraz. Acesta a fost tradus și adaptat cerințelor studiului actual.

În vederea întocmirii unui raport de evaluare a programelor de studii postuniversitare prin rezidențiat și educație medicală continuă, a fost elaborat un Instrument de evaluare a componentei de sănătate a muncii în curriculumele de studii. Acest instrument a inclus 12 poziții specifice, care au făcut posibilă obținerea de informații veridice și exacte cu privire la problema studiată.

Evaluarea complexă a programelor naționale de studii a permis elucidarea punctelor forte și slabe, a deficiențelor și a așteptărilor profesorilor. Curriculum-urile includ subiecte despre sănătatea ocupațională, dar există rezerve cu privire la unificarea mesajelor, abordarea problemelor și dezvoltarea abilităților practice. Utilizarea diverselor instrumente și tehnici va permite conectarea la nevoile medicilor și va crește calitatea serviciilor.

Au fost identificate subiecte care lipsesc din programele de studii, dar calificate ca indispensabile. Important este că se depun eforturi considerabile pentru a aduce programele în conformitate cu standardele europene, dar acest lucru este dificil și necesită sprijin din partea partenerilor internaționali. Un alt aspect negativ este că, la nivel național, există o insuficiență a materialelor didactice și a echipamentelor necesare unui proces educațional de calitate.

Rezultatul acestei evaluări a fost raportat în cadrul ședinței grupului de lucru al proiectului, au fost discutate și analizate toate aspectele evaluării, s-au tras concluzii și au fost înaintate propuneri și recomandări constructive. A avut loc o cooperare strânsă cu structurile naționale și internaționale în vederea îmbunătățirii programelor de studii.

Indicatori de cuantificare:

1. A fost aprobat contractul de finanțare;
2. A fost elaborat planul de activitate pentru anul 2023;
3. Au fost elaborate și înregistrate cu drept de autor 2 metode de cercetare.
4. Au fost publicate 2 rezumate cu participare la salonul de cercetare și invenție Proinvent.

b) Evaluarea programelor de studii post-universitare prin rezidențiat și formare medicală continuă în baza Instrumentului de evaluare a componentei sănătății ocupaționale; Analiza SWOT a curriculelor la programele de studii universitare și postuniversitare în sănătate ocupațională;

Scopul acestei activități a fost evaluarea programelor de studii post-universitare oferite de Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie (USMF) „Nicolae Testemițanu”, privind sănătatea ocupațională. Pentru realizarea scopului au fost analizate, prin prisma Instrumentului de evaluare a componentelor de sănătate ocupațională: programele de studii post-universitare prin rezidențiat (Medicina muncii) și educația medicală continuă în igienă (Actualități în sănătatea ocupațională)

În cadrul Facultății de Medicina a USMF „Nicolae Testemițanu” sunt oferite următoarele programe de studii: Facultăți: Medicină, Stomatologie, Farmacie; Specialități: Medicină Preventivă, Optometrie, Asistență medicală generală, Sănătate Publică, Tehnologie radiologică. Programele de studii respectă criteriile și cerințele recomandate de Codul Educației, Cadrul European al Calificărilor prin relevanța programelor, formarea de cunoștințe, abilități profesionale, monitorizarea calității studiilor și continuitatea studiilor universitare.

Condițiile prealabile pentru înmatricularea la studii prin rezidențiat sunt deținerea unei diplome de studii universitare în medicină, iar pentru educația medicală continuă – calitatea de medic sau farmacist cu studii superioare.

Elaborarea programelor de rezidențiat și stabilirea volumului asistenței medicale acordate de medicii/farmacii rezidenți, a limitelor de competență la toate specialitățile și a duratei de instruire se realizează de către Universitate, cu aprobarea Ministerului Sănătății, după o metodologie unitară stabilită în comun cu Ministerul Sănătății. Universitatea stabilește, în conformitate cu programul de rezidențiat, curriculumul fiecărei specialități, constituit din discipline de specialitate și discipline conexe, și orarul mobilității interinstituționale a medicilor rezidenți.

Educația medicală continuă, reprezintă totalitatea activităților planificate de pregătire teoretică și practică întreprinse de medici, farmaciști și lucrători medicali cu studii medii / superioare de specialitate în vederea dobândirii sau îmbunătățirii nivelului de cunoștințe, abilităților și atitudinilor profesionale, în scopul creșterii calității actului medical și a nivelului de performanță în domeniul respectiv, în beneficiul asistenței medicale acordate pacientului / beneficiarului. În domeniul sănătății ocupaționale, Departamentul medicină preventivă. Disciplina Igienă oferă cursul „Actualități în sănătate ocupațională” pentru medicii igienisti.

Planul de învățământ la programele de studii Medicină preventivă / Sănătate Publică au fost elaborat în conformitate cu cerințele Planului-cadru, Cadrului European al Calificărilor,

Regulamentului de organizare a studiilor în învățământul superior în baza Sistemului Național de Credite de Studiu în USMF, Nomenclatorului domeniilor de formare profesională al specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior.

Curricula disciplinelor / cursurilor de studii sunt documente normative reglatorii, în baza căruia se organizează procesul de studii. Relația dintre finalitățile procesului didactic și conținuturi sunt stabilite și mediate de curriculum. Conținuturile curricula pentru disciplinele incluse în planul de învățământ sunt selectate minuțios, astfel încât să permită formarea de deprinderi și abilități profesionale în baza cunoștințelor acumulate, care pot fi ulterior aplicate în activitatea practică. Curricula pe discipline sunt elaborate în cadrul catedrelor / departamentelor unde se predau disciplinele, în conformitate cu prevederile Cadrului European al Calificărilor. Abordarea sistemică în conceperea și structurarea curriculară asigură formarea competențelor profesionale. Conținuturile reflectate în curriculum au un caracter științific și prezintă sistemic teoriile, noțiunile, fenomenele caracteristice pentru fiecare disciplină.

Strategiile didactice sunt proiectate în vederea realizării finalităților specifice ale disciplinelor / cursurilor de studiu și sunt orientate spre învățarea activă a rezidentului / cursantului. Curricula includ tematica orelor teoretice, seminarelor, a lucrărilor practice și de laborator. Astfel, materialul teoretic este consolidat prin realizarea lucrărilor practice, lucrărilor de laborator, stagiilor de practică. Activitatea clinică / practică al rezidentului reflectată în curriculum corespunde volumului pretins în planul de învățământ și în creditele de studiu și este evaluat la finele cursului. Ca metode de lucru în cadrul lucrului individual sunt utilizate studiile de caz, elaborarea referatelor, rezolvarea problemelor de situație, activitate clinică / practică.

Programul postuniversitar, prin rezidențiat cu o durată de 4 ani în Medicina muncii în cadrul căroră sunt module în care se specifică sănătatea ocupațională. Scopul acestei discipline este însușirea cunoștințelor teoretice, practice și tehnice privind Medicina muncii, este specialitatea medicală care studiază relația om-muncă, adaptarea omului la muncă și adaptarea muncii la persoana care o efectuează. Este o specialitate medicală extrem de vastă, de relație, care înglobează cunoștințe din toate celelalte specialități medicale. Medicina muncii se ocupă cu prevenția, diagnosticarea și managementul bolilor profesionale și a celor legate de profesiune, a accidentelor de muncă, precum și cu promovarea sănătății și productivității muncii.

Cursul **„Actualități în sănătatea ocupațională”** în procesul de formare continuă a medicilor CSP specialiști în domeniul sănătății ocupaționale și medicilor de întreprindere, răspunde unor nevoi actuale ale practicii supravegherii sănătății publice și monitorizării stării de sănătate a angajaților în raport cu factorii de producere.

riscurilor și elaborării măsurilor privind prevenirea bolilor profesionale și celor legate de profesiune, fortificarea și promovarea sănătății la locul de muncă.

În structura programului de studii lipsesc aspecte importante precum: cooperarea internațională în domeniul sănătății și securității muncii, cu organizații internaționale, rețele / platforme regionale.

Concluzii

1. Programele de studiu din cadrul USMF „Nicolae Testemițanu” includ subiecte despre sănătatea ocupațională, dar există rezerve la unificarea mesajelor, abordarea unor tematici și dezvoltarea abilităților practice. Utilizarea diverselor instrumente și tehnici vor permite racordarea la necesitățile medicilor practicieni și sporirea calității serviciilor.

2. La nivel de USMF există o reglementare clară față de etapele și cerințele de elaborare sau modificare a programelor de studii și/sau ale curricula pe discipline.

3. Persoanele responsabile de calitatea curriculară prezintă interes și deschidere pentru

inclusiunea subiectelor de sănătatea ocupațională la diverse nivele de studii, în dependență de necesitățile identificate.

4. Au fost identificate subiecte care lipsesc din programele de studii, dar calificate ca indispensabile așa ca:

5. Gradul de competențe al cadrelor didactice implicate în elaborarea și realizarea a curriculum la disciplinele care predau aspecte din domeniul sănătății ocupaționale este înalt.

6. Se atestă o insuficiență de materiale instructiv-didactice și tehnice.

Recomandări

1. Formarea de competențe specifice pentru cadrele didactice implicate în elaborarea și realizarea curricula la disciplinele care instruesc în domeniul sănătății ocupaționale, inclusiv și la disciplinele fundamentale.

2. Identificare unui grup de cadre didactice implicate în elaborarea și realizarea curricula universitare și postuniversitare și instruirea acestora.

3. La nivel universitar revizuirea curricula pe discipline cu identificarea subiectelor esențiale care urmează să fie incluse în materiale prelegerilor sau a lucrărilor practice, inclusiv utilizarea resurselor educaționale.

4. Identificare unui grup de coordonare la nivel universitar, care să asigure includerea subiectelor lipsă, dar esențiale pentru formarea medicilor, acestea să fie progresiv incluse în curricula disciplinelor, să fie asigurată unificarea mesajelor și evitarea dublărilor și suprapunerilor.

5. Asigurarea cu materiale instructiv-didactice și tehnice. Actualizarea și racordarea materialului predat la standarde europene.

6. Conlucrarea strânsă cu structuri naționale și internaționale în vederea îmbunătățirii programelor de studii.

Analiza SWOT a curriculelor la programele de studii universitare și postuniversitare în sănătate ocupațională

Patologia ocupațională modernă studiază tot spectrul de tulburări de sănătate determinate profesional, inclusiv cele de dezvoltare a boli legate de profesie. Cu toate acestea, punctul slab al serviciului de sănătate ocupațională este încă principiile organizării a modelului propriu zis de asigurare a serviciilor de medicina muncii lucrătorilor. În acest sens, pentru depistarea formelor incipiente de boală efectuarea unor examinări medicale calitative ale lucrătorilor este foarte important, iar pentru universitățile de medicină un obiectiv primordial este de a pregăti specialiști, instruiți multilateral în acest domeniu, adică pe probleme clinice și igienice ale medicinei muncii.

Resursele umane în domeniul sănătății și securității în muncă trebuie formate în corespundere cu cerințele și regulamentele internaționale. În Republica Moldova este nevoie de formarea unei noi categorii de specialiști în acest domeniu.

Serviciile actuale de sănătate și securitate a muncii și supravegherea sănătății lucrătorilor din Republica Moldova necesită o reorientare a conținutului și activităților. Așadar, pentru Republica Moldova, aflată în prezent în fazele incipiente de reformulare a principalelor sarcini în organizarea serviciilor de sănătate a muncii, preluarea experienței țărilor din Uniunea Europeană, care au trecut prin tranziții similare ar fi de mare ajutor. Guvernul Republicii Moldova recent a ratificat Convenția 161 privind serviciile de sănătate ocupațională și la moment se lucrează la dezvoltarea politicilor, legilor și programelor naționale privind serviciile de sănătate a muncii. O importanță majoră o are dezvoltarea programelor de pregătire a specialiștilor în domeniu și crearea și consolidarea unor parteneriate durabile în vederea

promovării dimensiunilor europene în domeniu.

Analiza SWOT, care este o tehnică robustă pentru evaluarea factorilor interni și externi care pot influența programele de instruire.

Colectarea datelor

Pentru a efectua analiza SWOT a programelor de studii, au fost colectate date și informații relevante dintr-o serie de surse. Aceste surse includ: (i) Curricula – au fost examinate în detaliu panurile de studii și curricula existente, inclusiv obiectivele, structura, conținutul și metodologia de predare; (ii) Date externe – au fost efectuate cercetări pentru a obține informații despre mediul extern, care poate influența procesul de studii, precum posibilitățile de angajare în câmpul muncii, tendințele contemporane, motivarea, concurența, accesibilitatea; (iii) – Analiza documentelor oficiale – au fost examinate documentele oficiale ale instituției de învățământ, în vederea înțelegerii contextului și cerințelor față de viitorii specialiști în domeniul sănătății ocupaționale.

Materialul studiat și analizat

În acest scop au fost analizate următoarele: (i) Curriculum „Sănătatea ocupațională” destinată studenților anului IV, Specialitatea Sănătate Publică, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”; (ii) Curriculum „Medicina muncii și boli profesionale” destinată studenților anului V, Facultatea de Medicină, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”; (iii) Curriculum „Medicina muncii” destinată rezidenților, Facultatea de rezidențiat și secundariat clinic, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”; (iv) Curriculum „Promovarea sănătății la locul de muncă” destinată medicilor igienisti și epidemiologi, Facultatea de Educație continuă în medicină, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”.

Au fost reținute pentru evaluare curricula care au fost elaborate, actualizate și implementate în perioada de studii 2021-2023.

Pentru a evalua programele de studii, s-a recurs la analiza documentelor în scopul analizei în profunzime a conținutului curriculumului și obiectivele acestuia, pentru a identifica punctele tari și punctele slabe. A fost utilizată metoda de comparare a programelor de studii cu standardele academice și cu practicile bune din domeniu pentru a evalua nivelul de conformitate și inovare.

Pe baza datelor colectate și a evaluărilor realizate, a fost creată matricea SWOT. Aceasta este o reprezentare vizuală a punctelor tari, a punctelor slabe, a oportunităților și a amenințărilor, care a permis identificarea relațiilor și conexiunilor dintre acești factori. Rezultatele matricei SWOT au fost analizate pentru a obține un tablou detaliat și profund a programelor de studii. Au fost identificate aspectele care necesită îmbunătățiri și au fost propuse recomandări pentru optimizarea curricula.

Concluzii:

1. Curriculumul evidențiază importanța disciplinei „Sănătatea ocupațională” în formarea competențelor specifice programului de formare profesională în Sănătate Publică.

2. La predarea disciplinei „Medicina muncii și boli profesionale”, este recomandat să se țină cont de contextul specific al lucrului individual al studentului, de obiectivele și cerințele disciplinei, precum și de evaluările și observațiile făcute de profesor sau de colegi.

3. Este important să menționăm că analiza SWOT este un instrument de evaluare care își propune să evidențieze atât aspectele pozitive, cât și cele negative ale unui subiect, și să identifice potențialele oportunități și amenințări. Rezultatele acestei analize pot servi ca bază pentru elaborarea strategiilor și a planurilor de acțiune pentru a valorifica punctele forte, a minimiza punctele slabe, a exploata oportunitățile și a se proteja împotriva amenințărilor în domeniul Medicinii muncii.

4. Programul de educație continuă în medicină cu privire la „Promovarea sănătății la locul

de muncă” prezintă puncte forte în ceea ce privește interesul și angajamentul participanților, expertiza și flexibilitatea sa. Cu toate acestea, există și puncte slabe precum dependența de finanțare și resurse limitate. Programul are oportunități de colaborare și personalizare, dar trebuie să facă față amenințărilor concurenței și schimbărilor tehnologice, precum și restricțiilor financiare.

5. Programul de instruire se confruntă cu provocări și oportunități semnificative. Prin abordarea acestor aspecte în mod strategic și prin colaborare cu părțile interesate, poate fi asigurată calitatea și relevanța programului și sporirea contribuției la pregătirea specialiștilor în sănătatea ocupațională pentru nevoile actuale și viitoare ale pieței muncii.

Indicatori de cuantificare:

1. A fost efectuată analiza SWOT cu identificarea punctelor forte și slabe a programelor universitare existente de formare și instruire în domeniul sănătății ocupaționale;
2. 1 – monografie, 1 – articol.

c) Rezultatele privind aplicarea chestionarului Delphi în scopul de identificarea priorităților și nevoile de formare a specialiștilor în domeniul sănătății ocupaționale.

Analiza stării de sănătate a populației active a Republicii Moldova indică deteriorarea acesteia în ultimii ani, iar pierderile persoanelor în vârstă aptă de muncă depășesc pierderile populației în ansamblu: dacă populația totală a țării a scăzut cu 1,5 milioane de oameni în ultimii 12 ani, atunci numărul persoanelor ocupate a scăzut cu 920 de mii.

Până la începutul anilor ‘90, resursele de muncă ale Republicii Moldova au fost concentrate aproape în totalitate în întreprinderi mari cu proprietate de stat, pentru care, s-a format un sistem de supraveghere de stat asupra condițiilor de muncă și au fost elaborate și reglementări igienice și medicale pentru lucrătorii angajați în condiții de muncă nocive și periculoase. Ca urmare a reformelor profunde socio-economice din Republica Moldova, au apărut tipuri fundamentale noi de întreprinderi pentru țară, clasificate ca așa-numitele întreprinderi mici și mijlocii, care însumează mai multe unități economice ce angajează per total mai mult de jumătate din populația activă economic a țării. De asemenea, eforturile naționale de anvergură de reformare a sectorului securității și sănătății în muncă (SSM) au condus la schimbări în politicile și prioritățile naționale, cu implicarea pe scară largă a tuturor celor implicați – organisme publice și sociale, experți în sănătatea și securitatea muncii, companii, sindicate, agenții de asigurări publice și private. În același timp, însă, s-au reliefat discrepanțe majore în ceea ce privește sistemul de supraveghere a securității și sănătății în muncă, instituționalizarea competențelor de prevenire a accidentelor de muncă și bolilor profesionale etc.

Beneficiul stabilirii priorităților naționale în sectorul SSM se reflectă evident din succesul tuturor părților interesate în protecția sănătății la locul de muncă. Pornind de la această paradigmă, pentru a îmbunătăți protecția sănătății lucrătorilor, RM prin Legea Parlamentului RM nr.18 din 00.03.2021 a ratificat Convenția OIM 161/1985 privind organizarea serviciilor de sănătate ocupațională. Una din activitățile incluse în Planul de acțiuni de implementare a Convenției OIM 161/1985, aprobat prin Ordinul MSMPS nr.474 din 25.05.2021, este dedicată formării profesionale și oferirea de suport în domeniul sănătății ocupaționale.

În acest context este important de a identifica prioritățile, necesitățile și nevoile de formare a competențelor specialiștilor în domeniul sănătății ocupaționale.

Unul dintre primii care a descris competențele cerute medicilor de muncă a fost Bernardino Ramazzini, părintele medicinei ocupaționale, când a subliniat importanța muncii și condițiilor de muncă: „și la întrebările recomandate de Hippocrate, ar trebui să mai întrebe una „istoria profesională”. El a stabilit, de asemenea, în cartea sa ”Bolile meseriașilor” (De Morbis

Artificum Diatriba, 1713) principiile de evaluare a riscurilor când a scris „*medicul nu ar trebui să considere nepotrivit să viziteze cele mai modeste ateliere și să studieze tainele artelor meseriașilor*”.

În întreaga Uniune Europeană, principiile fundamentale ale armonizării și liberei circulații a forței de muncă și a capitalului au condus la o bază comună pentru legislația privind sănătatea și securitatea, precum și formarea și recunoașterea reciprocă a specialiștilor medicali.

Referire la *persoane competente* apare și în legislația RM, cu toate că cuvântul competent/competență nu a fost definit ce se înțelege prin competent atunci când se referă la medicii de sănătate în muncă pregătiți.

Programele de pregătire de specialitate din RM au fost susținute de principii generale, acordurile OIM, OMS și legislația națională. În perioada de preaderare a RM la UE, este important de pus accentul pe formare cu considerarea legislației UE, deoarece rolurile medicilor de muncă (medici de igiena muncii și medici de boli profesionale) variază mult, reieșind din practica istorică.

În prezent, un astfel de studiu este relevant pentru RM, motiv pentru care ne-am propus să identificăm prioritățile și nevoile de formare a specialiștilor în domeniul sănătății ocupaționale.

S-a realizat un sondaj sub forma unui studiu Delphi cu un chestionar care a fost dezvoltat, circulat și modificat, iar apoi versiunea modificată a fost redistribuită participanților. Tehnica Delphi a fost folosită în mai multe moduri diferite în legătură cu problema abordată și răspunsul grupului. În trecut pentru a aduna opiniile angajatorilor și specialiștilor din SSM și în actualul studiu – pentru a identifica opinii mediului academic.

Lista materiilor și competențelor cerute medicilor de muncă au derivat din regulamentul de formare a medicului specialist de medicina muncii din UE, care descrie 8 competențe de bază. Aceste competențe sunt împărțite în trei domenii : cunoștințe, experiență și competență. În scopul acestui studiu, acești termeni au fost definiți astfel: *Cunoștințe* – informații specifice despre un subiect. *Experiență* – participarea sau observarea personală directă. *Competență* – condiția de a fi capabil; abilitate; starea de a fi competent sau calificat din punct de vedere juridic.

Toți colaboratorilor USMF ”Nicolae Testemițanu” (Disciplina de igienă și Disciplina de geriatrie și medicina muncii) și Centrului de Excelență în Medicină și Farmacie ”Raisa Pacalo” (Catedra de igienă), prin e-mail corporativ au fost invitați să completeze Chestionarul în Google forms. În total, 35 de specialiști au fost invitați să participe în studiu.

Inițial, respondenților li s-a solicitat să indice opinia cu referire la numărul de ore prevăzute în curriculum, importanța relativă a itemilor și să înainteze propuneri în liste, acolo unde este cazul. Chestionarele returnate au fost analizate și rezultatele preliminare au fost comunicate în cadrul unei conferințe de explorare a domeniului tematic și care a avut loc în cadrul Săptămânii Medicina Balcaniană.

Un al doilea chestionar a fost apoi realizat, incluzând itemi supliniți de respondenții din prima rundă. Nu au fost eliminate subiectele din liste, dar toate subiectele noi sugerate de respondenți au fost incluse. Chestionarul rezultat a păstrat aceeași structură de 24 de secțiuni cu un total de 160 de itemi. Acest al doilea chestionar a fost apoi distribuit din nou către persoanele care au participat la prima rundă. În acest caz, respondenților li s-a cerut să plaseze fiecare dintre subiecte în ordinea clasamentului în cadrul celor 24 de secțiuni. Elementul considerat cel mai important a primit rangul 1, următorul cel mai important 2 și așa mai departe. Nu a fost permis să se acorde la 2 itemi dintr-o subsecțiune același punctaj. Itemi suplimentari nu au fost prevăzuți, deși a fost inclusă o secțiune pentru observații.

Din 35 de experți invitați să completeze chestionarul, au fost obținute 16 de răspunsuri (rată de răspuns de 45,7%) în termenul dat. Aceste răspunsuri eligibile au reprezentat 3 structuri academice.

Structura eșantionului este prezentat practic în proporție majoră de persoane cu vârstă cuprinsă în intervalul 45-55 de ani (31,3%) și peste 65 de ani (31,3%), urmate de cele în vârstă de 25-30 de ani (18,8%), și de cele în vârstă de 55-65 de ani (12,5%) și cele în vârstă de 35-45 de ani (6,1%) (Figura 1).

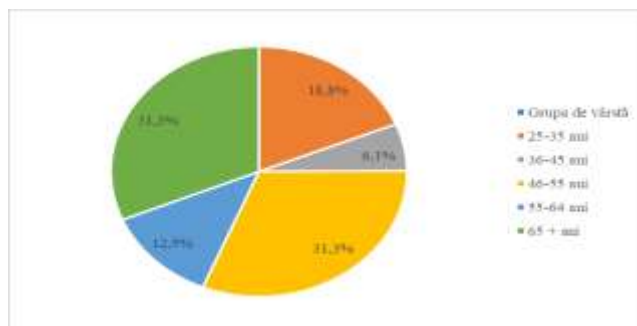

Figura 1. Structura respondenților în raport cu vârsta

În 62,5% cazuri respondenții au fost de sex masculin și în 37,5% de sex feminin. Cu referire la domeniul specific de formare profesională 81,3% (n=13) respondenți sunt absolvenți ai facultății Medicină preventivă/ Sănătate publică și 18,8% (n=3) – absolvenți ai facultății Medicină generală. Studiile postuniversitare ale respondenților este diversă, în funcție de curricula și standardele de formare profesională în diferite perioade istorice ale RM. Astfel, 56,3% (n=9) din numărul total al participanților în studiu au absolvit studiile de rezidențiat, 68,8% (n=11) – studii doctorale, 31,3 (n=5) – studii de masterat și 18,8% (n=3) – studii postdoctorale (Figura 2). Un respondent este absolvent al facultății Medicină preventivă și a rezidențiatului la specialitatea Medicina muncii, 3 persoane au formare profesională prin studii de rezidențiat, masterat și doctorat, o persoană - prin studii de rezidențiat, masterat, doctorat și postdoctorat. Cursuri de educație medicală continuă în Medicina muncii au raportat 3 respondenți, toți cadre didactice la Disciplina de igienă. Cursurile de EMC în medicina muncii au fost urmate la universitățile de medicină din România (Iași, Craiova, Cluj, Târgul Mureș și Timișoara).

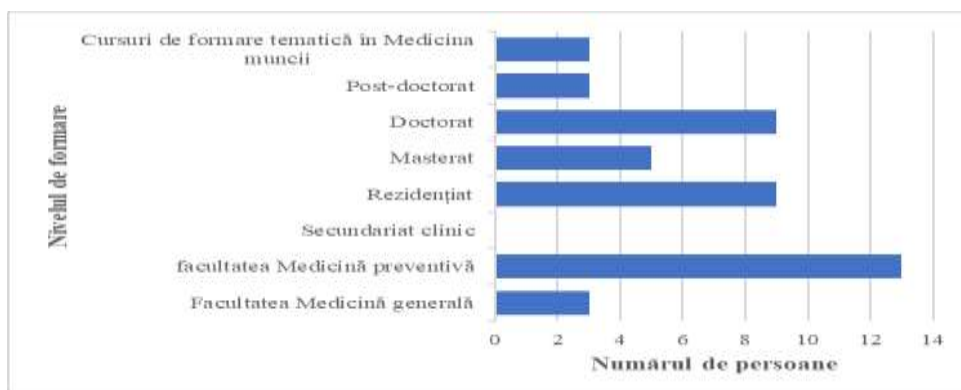
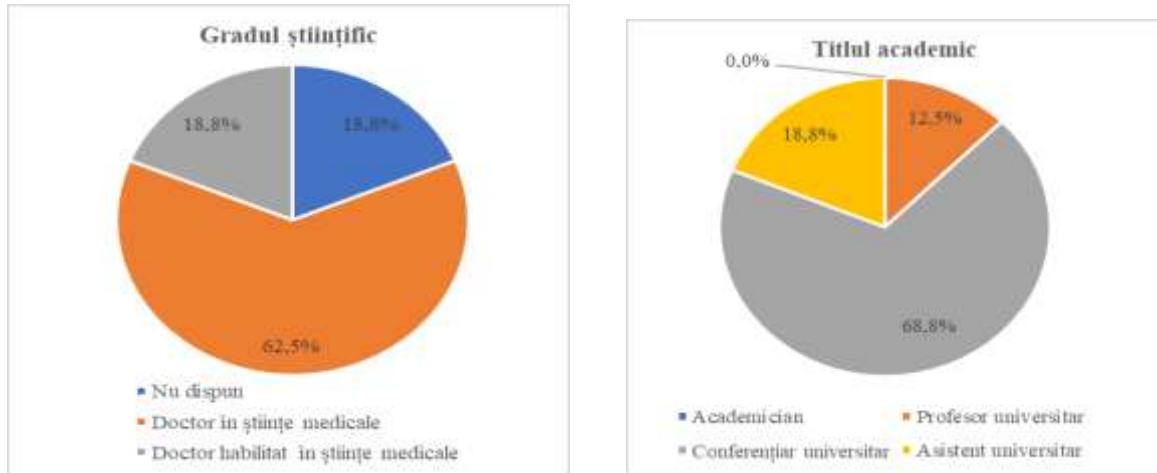

Figura 2. Structura respondenților în funcție de nivelul de formare profesională

În raport cu statutul profesoral didactic, majoritatea participanților în studiu 62,5% (n=10) posedă gradul științific de doctor în științe medicale, 18,8% (n=3) au gradul științific de doctor habilitat în științe medicale și 18,8% (n=3) nu posedă grad științific, însă sunt studenți ai Școlii doctorale a USMF "Nicolae Testemițanu" (Figura 3). Marea majoritate a respondenților (68,8%; n=11) dețin titlul de conferențiar universitar, 2 (12,5%) persoane – profesor universitar și 3 (18,8%) persoane – asistent universitar (Figura 3) .

Experiența profesională a respondenților oscilează în limitele de la 4 până la 60 de ani, constituind în mediu 26,5 ani, majoritatea fiind prezentată de persoanele cu o experiență de la 16 până la 30 de ani.

Din numărul total de respondenți 31,3% (n=5) au experiență anterioară de participare la studii Delphi.

Rezultatele analizei pentru a afla opinia experților despre cine este responsabil pentru instruirea salariaților în domeniul sănătății și securității la locul de muncă pune în evidență faptul că nu toți respondenții susțin prevederile legale cu privire la responsabilitatea angajatorului de a asigura instruirea angajaților în materie de securitate și sănătate în muncă (Figura 5).

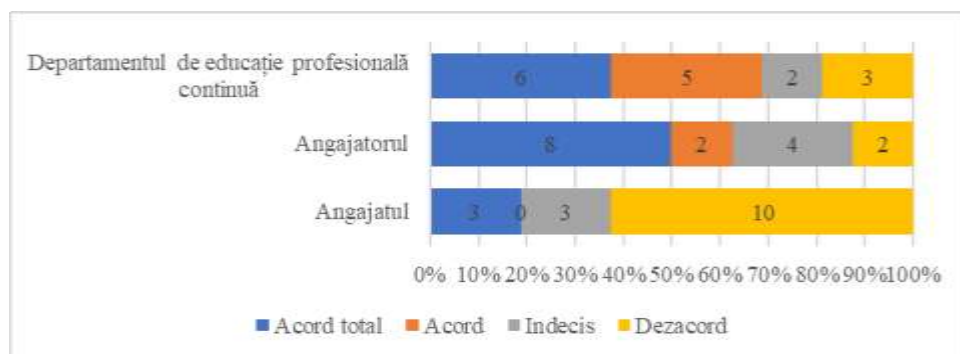

Figura 3. Opinia experților cu referire la cine este responsabil de instruirea angajaților în materie de Securitate și sănătate la locul de muncă

Respondenții au fost rugați să acorde fiecărui item din listă un punctaj separat de la 0 la 5 referitor la importanța subiectului. Un scor de 0 a indicat că itemul nu era necesar, 1 era de importanță minimă și 5 era cel mai important sau esențial. Subsecțiunile de cunoștințe, experiență și competență au fost tratate separat. Pentru fiecare item din fiecare dintre aceste subsecțiuni, scorurile au fost mediate.

Rezultatele analizelor efectuate pentru a afla dacă a existat vreo variație a răspunsurilor între persoanele din diferite structuri academice – de exemplu, specialiștii din medicina muncii în comparație cu specialiștii în igienă sau cei din colegiu. Diferențele notabile au fost că respondenții de la disciplina Medicina muncii au avut tendința de a evalua subiectele din secțiunile despre evaluare și dizabilitate mai înalt decât respondenții din domeniul igienei. De asemenea, respondenții din Medicina muncii au acordat mai puțină importanță subiectelor de promovare a sănătății decât celelalte grupări profesoral-didactice. (Informații suplimentare despre aceste diferențe în cunoștințe secțiunea de margine este disponibilă de la autori.)

Promovarea și managementul sănătății sunt recunoscute de OMS ca fiind din ce în ce mai importante în cadrul disciplinei; problemele legate de dizabilitate sunt de o importanță deosebită în unele țări europene; riscurile profesionale pentru sănătate cuprinde domeniile istorice tradiționale ale securității și igienei muncii. A existat o variație mai mare a scorurilor medii pentru riscurile profesionale pentru sănătate decât în celelalte domenii.

Comparațiile privind importanța relativă pentru respondenți din cele opt domenii de subiecte au fost făcute cu testul de rang semnat Wilcoxon. Rezultatele arată că riscurile profesionale pentru sănătate au fost aproape întotdeauna considerate cele mai importante în comparație cu celelalte domenii tematice. În schimb, managementul a fost aproape întotdeauna considerat cel mai puțin important. Sănătatea mediului ocupațional fost, de asemenea, considerată a fi semnificativ mai puțin importantă decât majoritatea celorlalte domenii tematice. În toate aceste cazuri, acest lucru a fost valabil în toate subsecțiunile de cunoaștere, experiență și competență. Promovarea sănătății a arătat o variație mai mare între subsecții. În subsecțiunea de cunoștințe, promovarea sănătății a fost evaluată ca fiind semnificativ mai importantă decât toate celelalte subiecte, cu excepția riscurilor profesionale pentru sănătate. Cu toate acestea, nu a fost evaluat deasupra niciunui dintre celelalte domenii tematice din subsecțiunea de competență.

În runda II-a, 16 experți care au participat la prima rundă 100% au completat chestionarele propuse în cea de-a doua rundă.

Itemii care nu au fost incluși în chestionarul din prima rundă, dar sugerați de respondenți sunt afișați cu caractere cursive în tabelul 4. Răspunsurile la cel de-al doilea chestionar au fost analizate prin însumarea ordinelor de rang pentru a produce un scor mediu pentru fiecare item din fiecare dintre cele 24 de secțiuni. Deoarece unele secțiuni aveau până la 12 poziții și altele doar două, scorurile medii au fost standardizate la o scară de la 1 la 10, pentru a permite o anumită comparație a importanței relative a itemilor în diferite subsecțiuni. Scorul mediu standardizat oferă, de asemenea, o indicație a consensului de opinie, cele mai mici scoruri indicând faptul că mulți respondenți au acordat acestui item o prioritate ridicată.

Scorurile ridicate indică faptul că majoritatea respondenților au acordat unui item un scor de prioritate scăzută. Atunci când un număr de itemi dintr-o secțiune au scoruri similare, aceasta indică faptul că a existat un consens mai puțin de opinie în rândul respondenților.

În multe dintre secțiuni a existat o distincție clară între acele elemente considerate de medicii de medicina muncii ca fiind de cea mai mare prioritate și cele de mai puțină importanță. De exemplu, în cadrul secțiunii privind riscurile profesionale pentru sănătate, evaluarea mediului de lucru și supravegherea și diagnosticarea accidentelor și bolilor profesionale au fost percepute ca fiind de cea mai mare importanță. Printre altele, au fost considerate importante acele elemente referitoare la siguranța muncii – principiile siguranței muncii, instruirea în materie de siguranță și utilizarea echipamentelor de siguranță. În secțiunea de management, cele mai importante aspecte au fost cunoașterea principiilor

managementului; experiență în conducerea unui departament de sănătate a muncii; și competența în definirea nevoilor și obiectivelor unui serviciu de sănătate a muncii și a rolurilor personalului. Capacitatea de a proiecta și desfășura cursuri de formare a fost de o importanță mai mică.

În mod interesant, unele dintre elementele considerate a fi relativ mai puțin importante pentru respondenți au inclus supravegherea și furnizarea de formare în toate aspectele sănătății ocupaționale, evaluarea programelor de promovare a sănătății și principiile și consilierea privind pensionarea bolnavilor.

Se pare că respondenții mențin o viziune tradițională asupra competențelor cerute medicilor de medicina muncii. Diagnosticul bolilor profesionale și evaluarea riscurilor fiind evaluate cel mai înalt dintre cele opt domenii tematice.

Cercetarea a fost evaluată drept al doilea cel mai important subiect și acest lucru este surprinzător, având în vedere numărul relativ scăzut de institute de cercetare ocupațională active din Europa.¹⁰ Domeniul tematic al dreptului și eticii a fost al treilea ca importanță, reflectând interesul pentru problemele etice și practică. Subiecte relativ noi, cum ar fi promovarea sănătății și medicina muncii, nu au fost evaluate foarte bine și este îngrijorător faptul că evaluarea domeniului tematic a dizabilității, care este o componentă atât de importantă a muncii medicilor de medicina muncii, a fost evaluat relativ scăzut.

O preocupare și mai mare este faptul că competențele de management au fost considerate de respondenți ca fiind cele mai puțin importante. Importanța abilităților manageriale a fost recunoscută de Donald Hunter, care a scris că medicul de medicina muncii „trebuie să fie atât de bine pregătit încât să fie invitat să coopereze cu manageri, muncitori, ingineri, chimiști și arhitecți. Ar trebui să aibă aptitudini de administrare. face pe industriaș să înțeleagă riscul la care sunt expuși oamenii lui”.¹² Donald Hunter, când a descris pregătirea medicului pentru industrie, a descris aspectele sociale ale muncii medicului ca fiind promovarea pozitivă a sănătății și prevenirea bolilor. Acest sondaj Delphi a arătat că respondenții sunt încă concentrați în principal asupra bolilor și rămân în urmă cu evoluția definiției sănătății ocupaționale.

Alte subiecte, cum ar fi evaluarea dizabilităților, analiza absențelor de boală și sfatul și competența în aceste domenii au fost cotate slab și totuși acestea pot fi componente majore ale muncii medicilor de muncă.

Organismele de reglementare, cum ar fi Consiliul General Medical al Regatului Unit, au subliniat importanța abilităților comportamentale ale medicului, inclusiv lucrul în echipă,¹³ și totuși, în acest sondaj, acestea au fost, în general, clasate jos.

Ceea ce a fost prezentat aici este punctul de vedere consens al reprezentanților a trei mari asociații europene ale medicilor de muncă. În cadrul acestor asociații, cadrele universitare sunt probabil suprareprezentate (EASOM, 50% din UEMS). Acest lucru ar putea explica clasarea scăzută a competențelor cerute de medicii de medicina muncii la locul de muncă. Deși nu poate exista nicio dispută cu privire la importanța menținerii și îmbunătățirii abilităților clinice ale medicilor de muncă pentru diagnosticarea și gestionarea bolilor profesionale și a sănătății profesionale, s-ar părea că respondenții ar putea avea prioritățile greșite pentru secolul XXI.

Indicatori de cuantificare:

1. A fost elaborat Raportul privind necesitățile și prioritățile și prioritățile cheie de formare și instruire în domeniul sănătății ocupaționale;
2. 1 – rezumat;

d) Elaborarea recomandărilor pentru optimizarea curriculei în domeniul sănătății

ocupationale și promovării sănătății la locul de muncă

În urma schimbului de experiență și bune practici preluate de la partenerii din cadrul acestui proiect, a fost posibilă îmbunătățirea a 2 curricule. Primul este destinat studenților anului III al specialității de Sănătate Publică „Bazele sănătății muncii”. Acest curs este axat pe studierea factorilor de risc profesional și a efectelor acestora asupra stării functionale și de sănătate a persoanelor expuse, pentru a putea identifica reacțiile adverse, în stadiul premorbid, când acestea sunt ușor reversibile. Programul a fost îmbunătățit cu modele ale problemelor teoretice de bază ale sănătății în muncă, care se bazează în general pe cunoștințele primite la departamentele teoretice și practice vizitate de colaboratorii noștri din Turcia. În cadrul acestui obiect au fost introduse atât lecții teoretice, cât și seminarii practice pe teme precum: Metode moderne de apreciere și evaluare a sănătății lucrătorilor; Declararea, evidența și cercetarea bolilor profesionale și a celor legate de muncă.

Curricula a II-a este predestinată studenților din anul IV de aceeași specialitate, „Sănătatea muncii”. Scopul acestui modul este de a pregăti profesioniști calificați gata să lucreze pentru îmbunătățirea sănătății publice, prin explorarea metodelor de analiză și evaluare a factorilor mediului de producție și a procesului de muncă, înțelegerea abordărilor de cercetare și managementul riscurilor profesionale, să justifice și să favorizeze colaborarea intersectorială în domeniul sănătății în muncă.

De asemenea, cu ajutorul partenerilor din proiect s-a putut îmbunătăți curricula în cadrul educației medicale continue, respectiv cursul „Metode de analiză și estimare a riscurilor”. Disciplina se ocupă cu studiul rolului factorilor de risc în dezvoltarea bolilor cronice netransmisibile și elaborarea unor măsuri adecvate de management al riscului și a măsurilor de profilaxie a acestora. Toate programele de învățământ au fost aprobate la nivel de disciplină și au fost supuse avizului comisiilor superioare ale USMF ”Nicolae Testemițanu”.

În această perioadă, elaborăm un compendiu care conține studii de caz în cadrul disciplinelor igienice, promovării sănătății și educației pentru sănătate, exemple de răspunsuri la petiții și elaborarea documentelor de politici în domeniul supravegherii sănătății publice.

Acestea sunt predestinate studenților specialității Sănătate Publică, rezidenților specialităților Igienă, Medicina Muncii, Nutriție și dietetică, precum și masteranzilor. Compendiul va fi util și medicilor din Educația Medicală Continuă. La editarea compendiului a fost folosită experiența bogată a colaboratorilor partenerilor din actualul proiect în ceea ce privește dezvoltarea instrumentelor didactice de predare și, de asemenea, în domeniul cercetării. Lucrul cu acel compendiu presupune dezvoltarea abilităților de diagnostic igienic și argumentarea măsurilor de salubritate și prevenire. Reprezintă baza formării competențelor de supraveghere a sănătății publice și elaborării documentelor de politici în domeniul Sănătății Publice.

Indicatori de cuantificare:

1. A fost elaborat Raportul privind necesitățile și prioritățile cheie de formare și instruire în domeniul sănătății ocupationale;
2. Au fost actualizate Programele de studii în domeniul sănătății ocupationale și ajustate la noile cerințe;
3. A fost actualizată Curricula și aprobată.

Etapa II. Implementarea și diseminarea rezultatelor

Indicatorii de cuantificare:

1. Organizarea Workshop-ului cu genericul Accesul la servicii specializate de sănătate ocupațională în Republica Moldova, în cadrul Conferinței naționale cu participare

internațională „Tendințe actuale și provocări în medicina preventivă” organizată în cadrul celei de-a XXXVII-a ediție a Săptămânii Medicale Balcanice „Perspective ale Medicinii Balcanice în era post COVID-19”, 8-9 iunie 2023 – 2 prezentări;

2. Organizarea Workshop-ului „O SINGURĂ SĂNĂTATE: CE TREBUIE SĂ FACĂ SĂNĂTATEA OCUPAȚIONALĂ?” din cadrul Conferinței naționale cu participare internațională Abordarea „O singură sănătate – realizări și provocări” în cadrul Conferinței naționale cu participare internațională Abordarea „O singură sănătate – realizări și provocări”- 23-24 noiembrie 2023.
3. 6 - rezumate;
4. Raport anual și final privind activitățile realizate și rezultatele obținute în cadrul proiectului;
5. Rapoartul de management și financiar.

5. Descrierea colaborării între organizația din RM și organizațiile partenere după caz, proiecte de cercetare/activități comune cu partenerii naționali și externi (specificul și continuitatea colaborării)

Împreună cu partenerii din Turcia au fost organizate multiple întâlniri în mediul online pentru discutarea și consultarea în elaborarea metodologiei și instrumentelor de cercetare. Mai mult, aceștia partenerii au organizat o serie de webinar-e „Global Occupational Health”. Totodată având în vedere bunele practici în metodele de cercetare căpătate din seria de instruire organizată de partenerii din Turcia, a fost posibilă integrarea metodelor moderne aplicate în sănătatea ocupațională în cadrul studiului privind influența stresului profesional asupra medicilor de medicină preventivă, ale cărui rezultate au fost prezentate la ”Tendințe actuale și provocări în medicina preventivă”.

În vederea realizării unei analize calitative a situației actuale în domeniul sănătății în muncă, precum și pentru a determina gradul de conștientizare și includere a factorilor decizionali incluși în procesul de rectificare a Convenției 161 OIM, au fost efectuate studiului Delphi. Această etapă a inclus, de asemenea, consultarea și conlucrarea cu partenerii din Turcia.

Din cauza lipsei sincronizării proiectelor partenere, finalizarea celui moldav și continuarea celui turc, este imposibil de trasat continuarea colaborării pentru viitoare proiecte, încât mai avem activități comune de aplicat.

6. Diseminarea rezultatelor obținute în formă de publicații

**Lista lucrărilor științifice, științifico-metodice și didactice
publicate în anul de referință în cadrul proiectului bilateral moldo-turc
Cercetarea colaborativă și consolidarea capacităților în sănătatea și securitatea în muncă**

1. Articole în reviste științifice

-categoria B

1. Friptuleac G, Bahnarel I, Cebanu S, Cazacu-Stratu A, Paraschiv A, Balan G. Medicina preventivă în Republica Moldova–trecut, prezent, viitor. In: One Health and Risk Management. 2023 Jun 20(2):14-22;

2. Teze ale conferințelor științifice

- în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională

2. Cheptea D, Rubanovici V, Chirlici A. The eating behaviors and nutritional status of school teachers. In: One Health and Risk Management. 2023 Jun 20(2):36;
3. Ciobanu E, Russu-Deleu R, Cheptea D, Cebanu S, Friptuleac G. Instruirea în domeniul sănătății ocupaționale în Republica Moldova. One Health and Risk Management. 2023 Jun 20(2):63;
4. Gherciu S, Bucata E, Meșina V, Pînzaru I, Russu-Deleu R. Morbiditatea prin incapacitate temporară de muncă a angajaților din ramurile economiei naționale. In: One Health and Risk Management. 2023 Jun 20(2):62;
5. Stîncă, Kristina. The degree of satisfaction and health status of the medical personnel of ambulance teams. In: One Health and Risk Management. 2023 Jun 20(2):50;
6. Zavtoni, M., Bernic, V., Bucata, E. Estimarea igienică a stării de sănătate a lucrătorilor expuși riscului acțiunii pesticidelor. In: One Health and Risk Management. 2023 Jun 20(2):73;

- în lucrările conferințelor științifice internațională

7. Miron, I., Pînzaru, I., Bernic, V., Bucata, E, Gherciu-Tutuiescu, Sv. Metoda de implicare a angajaților în elaborarea politicilor în sănătatea ocupațională. În: Materialele Salonului Internațional al Cercetării Științifice, Inovării Și Inventicii " PROINVENT" Ediția XXI, 2023. p.27. ISSN 308-458X;
8. Pînzaru, I., Bucata, E, Bernic, V., Miron, I., Gherciu-Tutuiescu, Sv. Metoda de implicare a angajaților în elaborarea politicilor în sănătatea ocupațională. În: Materialele Salonului Internațional al Cercetării Științifice, Inovării Și Inventicii " PROINVENT" Ediția XXI, 2023. p.28. ISSN 308-458X;
9. PÎNZARU, Iurie. Evaluarea igienică a factorilor de risc ocupațional și a impactului lor asupra stării de sănătate a angajaților întreprinderilor de procesare a cărnii. În: Materialele Salonului Internațional al Cercetării Științifice, Inovării Și Inventicii " PROINVENT" Ediția XXI, 2023. p.28. ISSN 308-458X;
10. STÎNCĂ, Kristina. Metoda de evaluare a condițiilor de muncă și a stării de sănătate a lucrătorilor medicali din serviciul de asistență medicală urgentă prespitalicească. În: Materialele Salonului Internațional al Cercetării Științifice, Inovării Și Inventicii " PROINVENT" Ediția XXI, 2023. p.29. ISSN 308-458X;

3. Înaintate către publicare:

11. Ciobanu, E., Cheptea, D., Deleu, R., Cebanu S. Swot Analysis of undergraduate and postgraduate medical training programs in occupational health. Înaintată spre publicare în Anthropological Researches and Studies

7. Diseminarea rezultatelor obținute în formă de prezentări (comunicări, postere, teze/rezumat/abstracte) la foruri științifice

1. Conferința națională cu participare internațională „Tendințe actuale și provocări în medicina preventivă” organizată în cadrul celei de-a XXXVII – ediție a Săptămânii Medicale Balcanice, 8-9 iunie 2023, Chișinău:

- Pînzaru Iurie – Rezultatele studiului Delphi privind serviciul de sănătate și securitate în muncă (prezentare);

- Raisa Deleu – Prezentarea redacției primare a regulamentului privind Serviciul de Sănătate Ocupațională (prezentare);

- Dumitru Cheptea – Modificările funcționale în procesul de activitate profesională la cadrele didactice: studiul cross-sectional (prezentare);

- Kristina Stîncă - Gradul de satisfacție și starea de sănătate a personalului medical din echipa de asistență medicală de urgență (prezentare).

2. Salonul internațional al cercetării Științifice, inovării și invenției ediția XX, 25-27 octombrie 2023, Cluj-Napoca, România. Metoda de asigurare a consensului în elaborarea politicilor în sănătatea ocupațională, cu implicarea tuturor factorilor de decizie, prin utilizarea instrumentului Delphi. Medalie Proinvent. Proinvent 2023 – Poster, Gherciu-Tutuescu Svetlana;

3. Salonul internațional al cercetării Științifice, inovării și invenției ediția XX. 25-27 octombrie 2023, Cluj-Napoca, România. Metoda de implicare a angajaților în elaborarea politicilor în sănătatea ocupațională. Medalie Proinvent. Proinvent 2023.– Poster, Gherciu-Tutuescu Svetlana;

4. Salonul internațional al cercetării Științifice, inovării și invenției ediția XX. 25-27 octombrie 2023, Cluj-Napoca, România. Evaluarea igienică a factorilor de risc ocupațional și a impactului lor asupra stării de sănătate a angajaților întreprinderilor de procesare a cărnii – Poster, Gherciu-Tutuescu Svetlana;

5. Salonul internațional al cercetării Științifice, inovării și invenției ediția XX. 25-27 octombrie 2023, Cluj-Napoca, România. Metoda de evaluare a condițiilor de muncă și a stării de sănătate a lucrătorilor medicali din serviciul de asistență medicală urgentă prespitalicească –

Poster, Gherciu-Tutuescu Svetlana;

6. Conferința națională cu participare internațională Abordarea O singură sănătate – realizări și provocări (Ediția a II-a), 23-24 noiembrie 2023:

- Iurie Pînzaru - Servicii de sănătate în muncă: obstacole și provocări actuale (prezentare);

- Elena Bucata - Sănătatea angajaților din ramurile economiei naționale din Republica Moldova (prezentare);

- Raisa Deleu - Identificarea priorităților și nevoilor de formare ale specialiștilor în sănătatea muncii (prezentare).

8. Protecția rezultatelor obținute în formă de obiecte de proprietate intelectuală

1. PÎNZARU, Iu., BERNIC, V., MIRON, I., BUCATA, E., GHERCIU- TUTUESCU, S. Operă științifică - Metoda de implicare a angajaților în elaborarea politicilor în sănătatea ocupațională. Seria OȘ nr. 7699 din 30.10.2023;

2. PÎNZARU, Iu., BERNIC, V., MIRON, I., BUCATA, E., GHERCIU- TUTUESCU, S. Operă științifică - Metoda de asigurare a consensului în elaborarea politicilor în sănătatea ocupațională, cu implicarea tuturor factorilor de decizie, prin utilizarea instrumentului Delphi. Seria OȘ nr. 7698 din 30.10.2023;

3. PÎNZARU, Iurie. Evaluarea igienică a factorilor de risc ocupațional și a impactului lor asupra stării de sănătate a angajaților întreprinderilor de procesare a cărnii. Seria OȘ nr. 7696 din 30.10.2023;

4. STÎNCĂ, Kristina. Metoda de evaluare a condițiilor de muncă și a stării de sănătate a lucrătorilor medicali din serviciul de asistență medicală urgentă prespitalicească. Seria OȘ nr. 7697 din 25.10.2023.

9. Materializarea rezultatelor obținute

1. Cebanu, S., Deleu, R., Cheptea, D., Gherciu-Tutuescu, Sv., Bucata, E. Supravegherea Sănătății Publice: Sănătatea Ocupațională. Monografie colectivă. Chișinău 2023. 220 p.
2. Pînzaru Iurie. Evaluarea igienică a factorilor de risc ocupațional și a impactului lor asupra stării de sănătate a angajaților întreprinderilor de procesare a cărnii. Rezumatul tezei de doctor habilitat în științe medicale. Chișinău 2023. 62 p.

10. Dificultățile în realizarea proiectului

Lipsa sincronizării începerii proiectului cu partenerii din Turcia a creat impedimente în inițierea precoce și realizarea unor sarcini comune (Activitățile în cadrul proiectului în Turcia au început cu întârziere din cauza problemelor de finanțare). Activitățile cu privire la efectuarea studiilor Delphi modificate au fost inițiate cu reținere, iar activitățile de comun cu partenerii din Turcia cu referire la pagina web privind sănătatea ocupațională au fost imposibil de efectuat.

11. Concluzii

Scopul general al proiectului constă în evaluarea nivelului de conștientizare a principiilor sănătății ocupaționale, determinarea necesităților de îmbunătățire a tehnicilor inovatoare integrate de cercetare și a practicilor bazate pe dovezi în domeniul vizat prin consolidarea capacităților specialiștilor din Moldova și Turcia.

În urma activităților desfășurate în proiect au putut fi obținute rezultate relevante în domeniul de armonizare a metodelor aplicate în cercetare din Turcia cu cele autohtone. Dat fiind faptul că domeniul sănătății la locul de muncă este într-o continuă evoluție, iar noile amenințări la locul de muncă pot necesita noi abilități și cunoștințe specializate. Prin urmare, trebuie să fim pregătiți să adaptăm programul pentru a face față acestor provocări în evoluție și să anticipăm schimbările viitoare. Este esențial să promovăm motivația studenților în alegerea specializării în domeniul sănătății ocupaționale și să ne asigurăm că această alegere este recunoscută și apreciată pe piața muncii. Aceasta poate contribui la atragerea și menținerea studenților în program.

Pe fundalul unei reglementări legislative, comparativ bună, situația reală în domeniul serviciilor de SSM este nesatisfăcătoare, caracterizându-se prin impedimente în implementarea și ajustarea legislației la subtilitățile naționale, lipsa coordonării activităților intersectoriale a SSM, lipsa unui concept de durată lungă cu privire la consolidarea serviciilor de SSM, duc la impedimente grave privind pregătirea adecvată a specialiștilor în domeniu. Activitățile implementate în studiu și bunele practici împrumutate de la parteneri, au permis de a elabora și moderniza 2 curricule la nivel de studii de licență și 2 la nivel de studii postuniversitare prin rezidențiat și o curiculă în cadrul educației medicale continue.

The aim of the project is to assess the level of awareness of the principles of occupational health, determine the need to improve innovative integrated research techniques and evidence-

based practices in the targeted field by strengthening the capacities of specialists from Moldova and Turkey.

As a result of the activities carried out in the project, relevant results could be obtained in the field of harmonizing the methods applied in research in Turkey with local ones. Given that workplace health is constantly evolving, new workplace threats may require new skills and specialized knowledge. We must therefore be prepared to adapt the program to meet these evolving challenges and anticipate future changes. It is essential to promote students' motivation in choosing to specialize in occupational health and to ensure that this choice is recognized and valued in the labor market. This can help attract and retain students in the program.

Against the background of a comparatively good legislative regulation, the real situation in the field of OSH services is unsatisfactory, characterized by impediments in the implementation and adjustment of legislation to national subtleties, the lack of coordination of intersectoral OSH activities, the lack of a long-term concept regarding the consolidation OH&S services, lead to serious impediments regarding the adequate training of specialists in the field. The activities implemented in the study and the good practices borrowed from partners, allowed to develop and modernize 2 curricula at the level of undergraduate studies and 2 at the level of postgraduate studies through residency and a curriculum in the framework of continuing medical education.

Conducătorul de proiect *L. Pinzaru* PINZARU Iurie, dr. șt. med., conf. univ.

Data:

19.11.2023

Executarea devizului de cheltuieli pentru anul 2023, conform anexei nr. 2.3 din contractul de finanțare

Cifrul proiectului: 22.80013.8007.1TR

Cheltuieli, mii lei						
Denumirea	Cod		Anul de gestiune			
	Eco (k6)	Aprobat	Modificat +/-	Precizat	Executat	Sold
Deplasări de serviciu peste hotare	222720	56,3		56,3	34,6	21,7
Servicii de editare	222910	6,5		6,5	5,4	1,1
Servicii de protocol	222920	2,0		2,0	2,0	
Servicii de cercetări științifice contractate	222930	319,8		319,8	319,8	
Cheltuieli curente neatribuite la alte categorii	281900	6,2		6,2	0,4	5,8
Procurarea materialelor de uz gospodăresc și rechizite de birou	336110	2,7		2,7	2,2	0,5
Total		393,5		393,5	364,4	29,1

Conducătorul organizației JELAMSCHI Nicolae, dr. șt. med.

Șef direcție financiară ZAZUC Ecaterina

Conducătorul de proiect PINZARU Iurie, dr. șt. med., conf. univ.

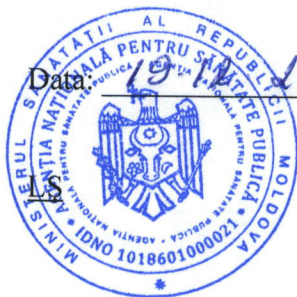
Data: 19.12.2023

Componența echipei proiectului

Cifrul proiectului: 22.80013.8007.1TR

Echipa proiectului conform contractului de finanțare din anul 2023						
Nr.	Nume, prenume (conform contractului de finanțare)	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă conform contractului	Data angajării	Data eliberării
1.	Pînzaru Iurie	1958	dr. șt. med.	0,25	28.04.2022	30.11.2023
2.	Bernic Vladimir	1971	dr. șt. med.	0,25	23.03.2022	30.11.2023
3.	Deleu Raisa	1968	dr. șt. med.	0,25	12.04.2022	30.11.2023
4.	Miron Inga	1985	dr. șt. med.	0,25	12.04.2022	30.11.2023
5.	Cheptea Dumitru	1991	-	0,5	18.04.2022	30.11.2023
6.	Bucata Elena	1992	-	0,5	12.04.2022	30.11.2023
7.	Gherciu-Tutuescu Svetlana	1980	-	0,25	12.04.2022	30.11.2023
8.	Kristina Stîncă	1993	-	0,25	12.04.2022	30.11.2023
9.	Cebanu Serghei	1975	dr. șt. med.	0,25	12.04.2022	30.11.2023
10.	Ciobanu Elena	1973	dr. șt. med.	0,25	23.03.2022	30.11.2023

Ponderea tinerilor (%) din numărul total al executorilor conform contractului de finanțare	40%
--	-----

Conducătorul organizației Melancu JELAMSCHI Nicolae, dr. șt. med.Șef direcție financiară Ștefan ZAZUC EcaterinaConducătorul de proiect Iurie PÎNZARU Iurie, dr. șt. med., conf. univ.

MINISTERUL SĂNĂTĂȚII AL REPUBLICII MOLDOVA
AGENȚIA NAȚIONALĂ PENTRU SĂNĂTATE PUBLICĂ

MD 2028, mun. Chișinău, str. Gh. Asachi 67A, Tel. +373 22 574 501, <https://ansp.md> e-mail: office@ansp.gov.md IDNO:1018601000021

Nr.01-17-4249 din 23.10.2023

EXTRAS
din procesul-verbal nr.10
al ședinței Consiliului științific al ANSP din 18.10.2023

Au fost prezenți 7 membri din 11 ai Consiliului științific:

Nicolae Jelamschi, dr.șt.med., *președintele Consiliului științific*, Ana Volneanschi, dr.șt.med., conf.cerc., *secretar științific*, Grigore Friptuleac, dr.hab.șt.med., prof.univ., Victoria Bucova, dr.hab.șt.med., prof.cerc., Liuba Corețchi, dr.hab.șt.biol., conf.cerc., Valeriu Pantea, dr.șt.med., conf.cerc., Alexandru Lungu, medic

III.1. S-A EXAMINAT: Realizarea proiectului de cercetări în cadrul Programului de stat „*Estimarea riscului pentru sănătatea umană atribuit expunerii la substanțe chimice prioritare în Republica Moldova*”, *director de proiect – dl Iurie Pînzaru, dr.șt.med., conf.univ.*

S-A HOTĂRĂT:

1. Se aprobă rezultatele cercetărilor științifice realizate în cadrul Programului de Stat „*Estimarea riscului pentru sănătatea umană atribuit expunerii la substanțe chimice prioritare în Republica Moldova*”, cifrul 20.80009.8007.35.
2. Directorul de proiect, dl Iurie Pînzaru, dr.șt.med., conf.univ., și executorii proiectului de cercetări vor întreprinde măsurile necesare în vederea perfectării raportului final în conformitate cu cerințele în vigoare.
Decizia a fost adoptată unanim.

Președintele Consiliului științific,
dr.șt.med., master în managementul SP

Nicolae JELAMSCHI

/ Secretar științific, dr.șt.med., conf.cercet.

Ana VOLNEANSCHI